Lausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta ”Jaettu ymmärrys työn tulevaisuudesta”

Teema: Työ ilmastonmuutoksen ja rajattujen resurssien maailmassa

Tulevaisuusvaliokunta, 10.11.2017

Tero T. Toivanen
BIOS-tutkimusyksikkö

Ympäristön reunaehtojen on linjattava tulevaisuuden työn ennakointia

- Tulevaisuusselonteko tunnistaa työn murroksen keskeiset piirteet, mutta ympäristön reunaehtojen huomiotta jättäminen on selonteon vakava puute
- Monitieteisen ympäristötutkimuksen viesti on selkeä: ympäristön reunaehtojen on ohjattava kauttaaltaan yhteiskuntien toimintaa ja poliittista päätöksentekoa
- Ympäristön reunaehtoihin sopeutuminen on Suomen kohtalonkysymys: on mahdollista rakentaa sitkeä yhteiskunta ja taata suomalaisen työn tulevaisuuden kilpailukyky
- Ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristöongelmien hillitseminen muodostavat työn ennakoinnissa merkittävän epäjatkuvuuskohdan

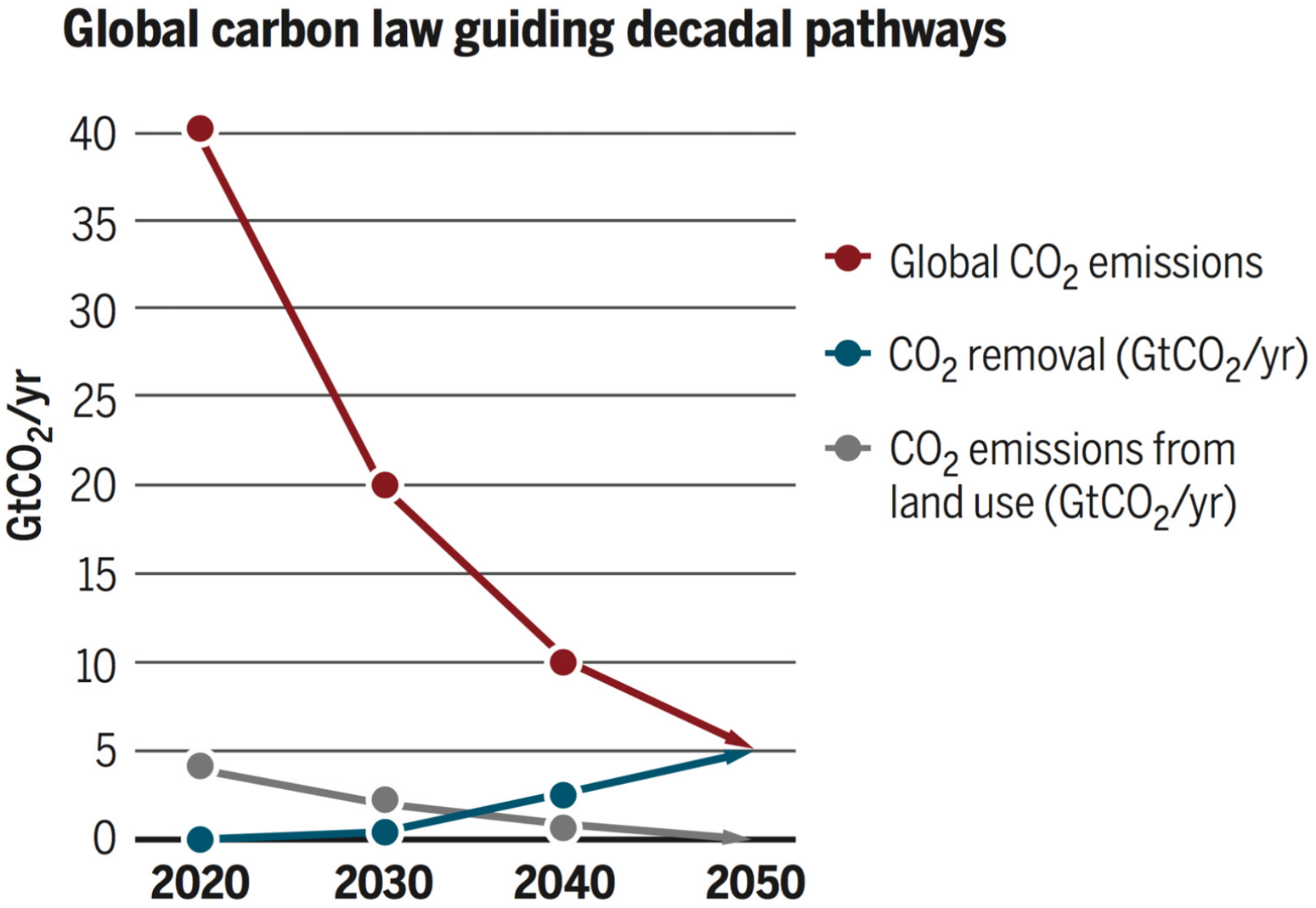

Rockström et al. 2017. A roadmap for rapid decarbonization, *Science* 355(6331), 1269-1271

Päästövähennystoimet muuttavat suomalaisen talouden ja työn perustaa

- Suomen kaltaisten teollistuneiden maiden teollisuuden, energian, liikenteen ja asumisen tulee olla hiilineutraaleja 2030-luvun kuluessa
- Boreaalisilla metsillä tärkeä rooli hiilivarastoina; maatalous on muutettava hiiltä sitovaksi
- Fossiilienergian nopeaan vähenemiseen kiinnitettävä erityishuomiota:
  - koska nykyisen energiajärjestelmän uusiminen on hidasta ja vaikeaa, ja koska päästövähennystavoitteet hidastavat maailmankauppaa, voi suomalainen työ myös tietyiltä osin työvoimavaltaistua uudelleen

Ekologinen jälleenrakennus luo uutta työtä ja vaatii uutta osaamista

- Ekologisen jälleenrakennus perustuu transitioajatteluun, jossa fossiilienergian korvaamisen hankaluuteen kiinnitetään erityishuomiota
- Sen mukaan on jälleenrakennettava hiilineutraaliksi ja resurssiviisaaksi fossiilisiin polttoaineisiin nojannut taloutemme, energiajärjestelmämme ja infrastruktuurimme
- Oikein suunnattuna ympäristön reunaehtojen huomioiminen ei heikennä työllisyyttä, vaan jälleenrakennus luo paljon uutta työtä
- Jälleenrakennustoimenpiteet vähentävät ympäristökuormitusta ja tekevät yhteiskunnasta paremmin varautuneen, kun se kohtaa ihmiskunnan jo aiheuttaman ilmaston lämpenemisen

Päästövähennystoimet ja ekologinen jälleenrakennus ovat mahdollisia vain turvatussa ja hallitussa ympäristössä

- Työn merkitys muuttuu, koska kansalaiset kysyvät yhä useammin rakentavatko he työllään kestävää tulevaisuutta
- Taattu toimeentulo on kestävän yhteiskunnan rakentamisen edellytys: vain sen pohjalta huomio voi keskittyä kestäviin koulutus-, työpaikka- ja kulutuspäätöksiin
- Julkisella vallalla on ekologisen jälleenrakennuksen toteuttamisessa keskeinen rooli investoijana, toimintaympäristön mahdollistajana ja koordinoijana
- Päätöksentekoa ohjaavaan strategiatyöhön kaivataan vahvaa panostusta ympäristötekijöiden yhteiskunnallisten vaikutusten syvälliseksi arvioimiseksi

Kiitos, ota yhteyttä

Tero Toivanen

tero.toivanen@bios.fi
044-533 1750